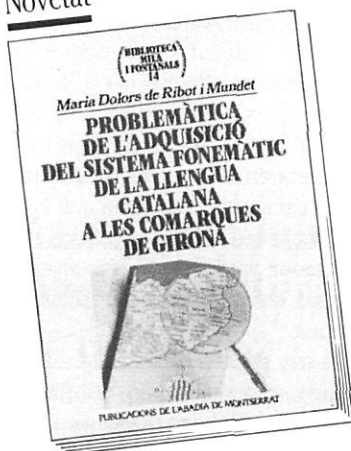


## BIBLIOTECA MILÀ I FONTANALS

Maria Dolors de Ribot  
**Problemàtica de  
l'adquisició del sistema  
fonemàtic de la llengua  
catalana a les  
comarques de Girona**

Pròleg de Joan Veny

Novetat



L'autora d'aquest llibre, professora titular de l'Escola Universitària de Formació del Professorat de Girona, ha dut a terme un treball excel·lent a l'entorn de l'adquisició del sistema fonològic de la llengua catalana a les set comarques gironines. Al pròleg, el catedràtic de la Universitat de Barcelona Joan Veny assegura que es tracta d'un «estudi modèlic, bastit sobre bases científiques i amb metodologia rigorosa, que il·lumina els camins de l'aprenentatge del consonantisme a través d'una correcta relació entre so i grafia, i tenint en compte el destriament entre defectes articulatoris i realitzacions dialectals així com la pressió de la interferència».

PUBLICACIONS DE L'ABADIA  
DE MONTSERRAT

# Cultura cristiana a l'abast

Col·lecció Sant Feliu  
Publicacions del Centre  
d'Estudis Diocesà de Girona

**L**a «Col·lecció Sant Feliu», iniciada el 1987, ha publicat el 1992 dos fascicles, dedicats respectivament a Sant Feliu de Girona i a Santa Maria de Roses. Es presenta a si mateixa com una sèrie d'opuscles dedicats a facilitar el coneixement i visita dels temples, parroquials i monàstics, dels santuaris i altres esglésies del bisbat. En sis anys ha arribat al seu número tretze, i ha mantingut un promig de dues publicacions per any.

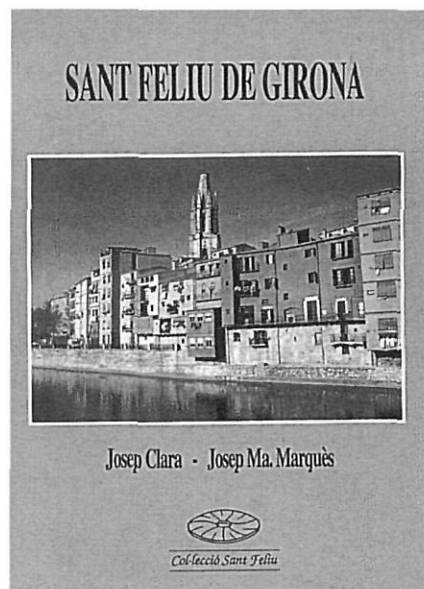
Existeix o no existeix, en realitat, la col·lecció? La pregunta sembla ociosa, quan es posen un al costat de l'altre els seus tretze llibrets, que en alguns casos arriben al centenar de pàgines. No és tan ociosa quan hom intenta d'adquirir-los, perquè són difícils de trobar. De fet, la col·lecció no té editorial i disposa només d'un mínim d'estructura distribuïdora, el Secretariat de Catequesi diocesà. Intents de vincular-la al sistema d'edicions del bisbat han estat per ara infructuosos. La majoria de vegades la publicació ha anat a càrrec de parròquies, però no han mancat ajuts parcials o totals dels ajuntaments (Cervià, Avinyonet, Roses) i menatges particulars.

Cada llibret conté una mica d'història dels temples i les comunitats, parroquials o monàstiques, una guia de visita i intenta d'oferir una il·lustració abundant.

Tothom coneix insectes que en arribar a l'edat adulta abandonen una crisàl·lide, una pell dura que presenta la forma del cos, però que no té vida. Sovint els temples són com crisàlides buides, sigui perquè la comunitat que els habitava ha desaparegut, com succeeix en els monestirs, sigui perquè, i és el cas de les parròquies, no és present als ulls del visitant. Grups d'estudiants d'art romànic, amb els seus professors al davant, entren a Porqueres —per citar una església molt visi-

tada— i fan la lectura dels capitells, com si fos només un capítol de la història de l'art. Porqueres és, certament, un monument estimable, però ha estat, i és, sobretot, la casa pairal d'una parròquia. Ha tingut i continua tenint una vida religiosa, marcada per l'evolució de les devocions, el sorgir o l'afeblir-se de les confraries, la relació de confiança o de conflicte entre mossens i feligresos. El mateix art religiós és funcional, i està al servei d'unes activitats de culte. En els opuscles de la col·lecció, el passat i el present de la vida de parròquies i santuaris hi és explicat de manera elemental, la majoria de vegades a partir d'investigació de primera mà, que corregeix tòpics de vella data. Sense cites erudites, una nota final de fonts i bibliografia permet de garantir la correcció de les informacions que es donen.

Cada vegada són més necessàries les guies de visita dels temples. Moltes persones s'interroguen per l'advocació exacta d'una imatge de la Mare de Déu, pel nom d'un sant, per si unes escultures són de talla o només d'artesanía. Els artistes, en



aquests llocs, solen restar velats per l'anomímat. La guia pot donar resposta a preguntes d'aquest ordre, i pot cridar l'atenció sobre elements decoratius que habitualment passen desapercebuts. Dins de la col·lecció es té cura de destacar els temes de les claus de volta, poc visibles per la foscor, de les sepultures que hi ha al paviment, i fins de l'orfebreria que per seguretat es guarda a les sagristies.

El tercer element de què procura ocupar-se la de Sant Feliu és la il·lustració. En el darrer volum, dedicat a Santa Maria de Roses, s'hi publica per primera vegada la fotografia d'una làpida del s. X, desconeguda pels mateixos estudiosos del romànic. En l'anterior, de Sant Feliu de Girona, apareixen també, per primera vegada, en color, les pintures que Tremulles executà a les voltes de la capella de Sant Narcís, que d'aquí a poc compliran dos-cents anys, i en el segon de la sèrie, el de Santa Maria de Palamós, hom troba un reportatge complet sobre les pintures d'Isaac Vermei (+1596), massa desconegudes. De la il·lustració volem remarcar l'esforç posat en donar la planta dels temples, que sovint hem hagut d'encarregar expressament, i en oferir fotografies dels goigs dels sants que hi són venerats. I encara ens sembla una opció oportuna la de reproduir clixés antics i actuals d'activitats de culte i de vida parroquial, per evitar que el lector foraster resti amb la imatge parcial del monument, sense atendre la comunitat que l'habita.

Temples parroquials, com els de Siurana i Fornells, santuaris com el d'Argimon i monestirs com el de les clarisses de Fortià poden ser els propers títols d'una col·lecció d'existència potser precària, però cridada a créixer per la vastitud de l'objectiu que s'ha proposat. Possiblement, en el futur, l'Església de Girona donarà el seu suport a una empresa que se situa plenament en l'àmbit d'una cultura cristiana en diàleg amb la gent del país.

Josep M. Marquès

# Les «millors famílies» de la Selva

CONGOST i COLOMER, Rosa.

*Notes de societat (La Selva, 1768-1862)*

Col. «Estudis i Textos» núm. 2, Consell Comarcal de la Selva i Centre d'Estudis Selvatans, Santa Coloma de Farners, 1992.

**N**otes de societat (*La Selva, 1768-1862*) és el resultat de la primera convocatòria del Premi Josep Moragues de Recerca que, promogut pel Centre d'Estudis Selvatans en col·laboració amb el Consell Comarcal de la Selva, i amb caràcter bianual, pretén impulsar els estudis en humanitats i ciències socials centrats en aquella comarca amb el compromís explícit de publicar, dins la col·lecció «Estudis i Textos», els treballs que successivament es vagin guardant.

El treball de Rosa Congost, premiat el 19 de juliol de l'any passat, constitueix una interessant aportació al coneixement de «les millors famílies de la Selva»; és a dir, d'aquelles famílies més «benestants» o amb un major poder econòmic, a partir, bàsicament, de l'anàlisi sistemàtica de les dades que proporciona el Registre d'Hipoteques, una font d'una gran riquesa i utilitat, com l'autora posà ja de manifest a l'article «Una font poc utilitzada: el registre d'hipoteques» («Estudis d'història agrària» núm. 8), a la seva tesi

doctoral publicada per Eumo (1990) amb el títol *Els propietaris i els altres*, i ara de nou en aquestes «Notes de Societat», que constitueixen, de fet, una mena d'apèndix de l'enorme i valuós treball d'investigació que Rosa Congost realitzà per a aquella tesi doctoral.

El llibre inclou dos estudis independents, però a la vegada complementaris, units pel fil conductor de referir-se a un mateix context geogràfic i cronològic i a uns mateixos protagonistes. El primer, sota el títol «Els millors partits de la Selva» és una anàlisi de les aliances matrimonials de les famílies benestants de la comarca entre 1768 i 1862; mentre el segon, titulat «La compra-venda de propietats», estudia les escriptures notariales que registraren les compra-vendes de terres amb un valor econòmic no inferior a les 100 lliures durant el mateix període. Metodològicament, el principal nexu comú entre ambdós estudis, i la seva principal virtut, és el fet de combinar la microhistòria i la macrohistòria o, dit altrament, la manera com els casos particulars, a banda del seu interès específic, poden servir, o donar pistes, per a una anàlisi de caràcter general. En aquest sentit, el que l'autora pretén és reflectir la complexitat de la realitat històrica a través de la presentació de casos concrets —complexitat que sovint queda diluïda quan els casos particulars queden reduïts a simples dades de caràcter estadístic—, però alhora, per damunt dels casos particulars —de les fortunes familiars que eventualment sorgeixen i cauen—, reflectir quins són els mecanismes pels quals una determinada classe social, en aquest cas la dels propietaris, mantingué el seu estatus i privilegis sobre el conjunt de la societat selvatana de bona part dels segles XVIII i XIX.

En aquest sentit, l'estudi de les escriptures de capítols matrimonials i del tipus d'aliances familiars establertes entre les famílies benestants de la Selva realitzat per Rosa Congost, revela el caràcter classista

